CZU: 929:070.4(478)

ANDREI DUMBRĂVEANU, PERSONALITATE A INTERDICIPLINARULUI ÎNTR-O LUME ÎN SCHIMBARE

ANDREI DUMBRĂVEANU, INTERDISCIPLINARY PERSONALITY IN A CHANGING WORLD

Victor MOCANU,
doctor în sociologie, conferențiar universitar
Institutul de cercetări juridice, politice și sociologice
ORCID: 0000-0002-9967-9097
atitudinemd@gmail.com

Mihai POTOROACĂ,
cercetător științific
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
ORCID: 0000-0002-2898-0093
mihailpotoroaca@gmail.com

Andrei Dumbrăveanu este un om cu interese și activități multilaterale, despre acest fapt vorbesc și studiile pe care le-a efectuat, dar și activitățile de divers gen în care a fost antrenat de-a lungul vremii. Un loc aparte le ocupă activitățile sale de cercetare științifică.

Prin această prezentare vrem să aducem recunoștință și apreciere dlui Andrei Dumbrăveanu, colaborator al Centrului Sociologie și Psihologie Socială al Institutului de cercetări juridice, politice și sociologice al Universității din Stat din Moldova. Vom enumera atât contribuțiile sale științifice, care sunt unele substanțiale în activitatea centrului, cât și calitățile sale personale pe care le-am remarcat, el fiind un bun coleg și prieten.

Dintr-un interviu realizat cu domnia sa aflăm că primul semn al viitoarei cariere în domeniul științei a apărut după o conferință științifică unională, unde Andrei Dumbrăveanu a realizat un reportaj cu Serghei Rădăuțan. Acesta i-a propus să se înscrie la studii la

aspirantura Academiei. Andrei Dumbrăveanu i-a mulțumit, dar nu a dat imediat curs propunerii fostului rector. Mult mai târziu, în 1992, a fost angajat prin cumul la Institutul Național de Ecologie, condus de Ion Dediu.

În scurt timp, s-a apropiat sufletește și de profesorul Cuznețov, un adevărat părinte spiritual, care l-a determinat să treacă din aria publicistică în spațiul cercetării. În 1996, sub conducerea domniei sale, a elaborat un studiu amplu al situației ecologice, sociale și umane în regiunea terminalului petrolier și a portului Giurgiulești, aflat în curs de construire. Au decis împreună, că studiul ar putea deveni o teză de doctor și Andrei Dumbrăveanu l-a prezentat la Institutul de Filosofie, Sociologie și Drept al Academiei de Științe, unde a găsit sprijin și de la profesorul Andrei Timuș, membru corespondent al Academiei. Tot în acel an, a fost admis în aspirantură, a extins baza metodologică și a aprofundat aria cercetărilor. În iunie 1999, a susținut teza de doctor în sociologie, în fața Consiliului științific specializat de pe lângă Institutul de Filosofie, Sociologie și Drept al AȘM, care a remarcat caracterul interdisciplinar al cercetării și faptul, că pentru prima dată, la noi, au fost utilizate filmările observative în cercetarea sociologică.

Din 2001 Andrei Dumbrăveanu activează în calitate de vicepreședinte al Asociației Sociologilor și Demografilor din Republica Moldova, responsabil de relații cu publicul. A stabilit relații de colaborare cu sociologi din peste 20 de țări și anume: Belarus, România, Ucraina, Polonia, Germania, Lituania, Letonia, Uzbekistan, Federația Rusă ș.a. În fiecare an participă activ în calitate de membru al comitetului științific de organizare a conferințelor științifice internaționale și este responsabil de editarea culegerilor de articole, elaborate în baza materialelor conferințelor.

Este conducător de teză de doctorat la specialitatea 22.00.04: Structură socială, instituții și procese sociale, membru al Seminarului Științific de profil al Consiliului specializat de susținere a tezelor de doctor și doctor habilitat în sociologie.

A participat activ la elaborarea și implementarea proiectelor instituționale și anume: 15.817.06.13F Constituirea clasei mijlocii în condițiile transformării societății și asocierii Republicii Moldova la Uniunea Europeană (2015-2019) (director de proiect: dr. V. Mocanu); 11.817.07.24F Evoluția stratificării sociale în condițiile transformării

societății și perspectivei de integrare europeană a Republicii Moldova (2011-2014) (director de proiect: dr. V. Mocanu).

În ultimii ani a colaborat, în calitate de cercetător superior, la implementarea Programului de Stat: 20.80009.1606.13 „Formarea și consolidarea coeziunii sociale în Republica în contextul apropierii de Uniunea Europeană" (01.02.2020- 31.12.2023) (director de proiect - dr., conf. cercet. Victor Mocanu). În cadrul acestui proiect a elaborat 15 lucrări științifice atât în străinătate, cât și în Republica Moldova, publicate în baza materialelor prezentate în cadrul conferințelor științifice internaționale, totodată datele obținute în urma cercetărilor au fost utilizate în expunerea unor prelegeri universitare didactice. Rezultatele cercetărilor au fost prezentate în formă de comunicări și rapoarte în plen. În cele patru volume de culegeri publicate în cadrul proiectului, a elaborat articolele: *„Solidaritatea socială: forme și manifestări", „Solidaritatea și coeziunea socială în Republica Moldova în contextul pandemiei COVID-19*", *„Parazitismul factic – fenomen de uzurpare a coeziunii sociale"*, *„Capitalul uman – sursă sustenabilă de coeziune socială"*.

Actualmente activează în cadrul subprogramului 01.05.01 – „Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice" (2024-2027) (director de proiect dr. hab. Serghei Sprincean).

Colaborând cu dlui Andrei Dumbrăveanu de-a lungul anilor am remarcat caracterul său interdisciplinar și multilateral de a aborda problemele pe care le analizează. Acest caracter se datorează și studiilor pe care le-a efectuat. A absolvit la început Institutul Politehnic „S. Lazo" din Chișinău, Facultatea Electrofizică și Facultatea de Profesii Sociale, (studii la zi), specialități: inginer constructor – tehnolog de aparataj radio-electronic, conducător de teatru de amatori.

În al treilea an de lucru la televiziune, a acceptat studiile postuniversitare superioare, serale, de doi ani, în jurnalism și management al instituției ideologice la Universitatea Marxist-Leninistă a Comitetului Central al Partidului Comunist din RSS Moldovenească, îndrumătorul grupului fiind Gheorghe Gorincioi, iar colegi avându-i pe Alexandru Șchentrea, corespondent la „Moldova Socialistă", Ion Proca, șef de secție la revista „Femeia Moldovei", Sergiu Manea, redactor-șef adjunct la „Tinerimea Moldovei". Mai târziu, a făcut studii postuniversitare de doi ani în domeniul regiei filmului documentar, organizate de

scriitorul și cineastul Anatol Codru, președinte al Uniunii Cineaștilor din Moldova, în cadrul Ministerului Culturii și Cultelor din Republica Moldova și în colaborare cu Academia Teatru Film „I. L. Caragiale" de la București. A avut posibilitate, atunci, în 1991, să aleagă între studiile postuniversitare diplomatice la București, cu bursă din partea Guvernului Republicii Moldova, și cele în domeniul cinematografiei, a regiei filmului documentar. În mod constant nu se putea despărți de televiziune și jurnalism.

Studiile doctorale le-a efectuat la Academia de Științe a Republicii Moldova, Institutul de Filosofie, Sociologie și Drept, specialitatea sociologie.

Aptitudinile sale sunt deosebite, este un bun publicist și un bun cercetător, este un mare prieten al naturii, cunoscător al legilor ei, este și un pedagog bun.

Este un om cu o vastă cunoaștere a satului din Republica Moldova, a istoriei și culturii locale. Caracterul multilateral îi permite o abordare complexă a realității, din mai multe perspective. Dlui ține mult și pune valoare pe capitalul cultural material și cel imaterial al satelor, dar și al propriei sale obârșii.

Putem aduce exemplu o secvență din interviu realizat cu dlui, în care vedem cât de bine informat este despre propriul neam și propria origine: *„Părinţii mei, mama Maria şi tata Vasile au fost oameni de ţară cu rădăcini adânci în Trebisăuţi. Străbunelul din partea bunicii mele de pe tată – Cosma Roşca, care la începutul sec. XX era primar în sat, pe la 1900 a ridicat fiicei sale Anastasia – o casă mare „ca a ei la nimeni" unde eu m-am născut. Străbunica de pe mamă - Agafia lui Vartolomeu Bescupschi avea pământ şi gălbenaşi (monete de aur, emise de Nicolai al II-lea, pe care împăratul intenţiona să le numească rus). Ea îi spunea mamei: „Să ştii că noi suntem răzeşi". Străbunica a mai avut o soră măritată în Colicăuţi cu cineva de a lui Pidleac. Iată, că am ajuns să pierdem legăturile de neam. Eu nu cunosc pe nimeni din verii de generaţia a treia de pe linia mamei, care vin din Colicăuţi. În rest astăzi la Trebisăuţi am multe rude de gradul 4 sau 5, care nici măcar nu ştiu că suntem neamuri. În familia buneilor de pe mamă au ajuns la maturitate, şase copii. Mama a avut două surori şi trei fraţi. Exact la fel la tata: au ajuns la maturitate trei fraţi şi trei surori. Şi buneii în familiile lor au fost câte 4-6 fraţi şi surori.*"

Am putea spune într-un mod metaforic că dlui Andrei este un om care se află la o intersecție de axe de cunoaștere. Una are caracter temporal, în perspectivă, deoarece pornește de la cunoașterea trecutului pentru a-și cunoaște propria identitate în prezent și a avea o perspectivă despre viitor. El surprinde tendințele din societate, din evoluția tehnologică. Menționează beneficiile, dar și pericolele ce ne pasc în viitor, pentru a avea șansă de izbândă ca societate, ca neam, ca oameni. Cealaltă axă are caracter interdisciplinar și privește modul de a aborda subiectele, de a scana și a interpreta această realitate în schimbare, plecând de la premisele istorice, sociale sau tehnologice ale unui fenomen sau proces și ajungând la încercări de a prognoza viitorul. Cunoștințele și aptitudinile acumulate de Dlui îi permit să manifeste o gândire strategică.

Ca exemplificare a celor expuse mai sus sunt și producțiile de film pe care le-a realizat dlui Andrei Dumbrăveanu. În vara anului 2015, susținut de Pr. Octavian Moșin, conferențiar la Facultatea de Istorie și Filosofie, preot-paroh al bisericii „Întâmpinarea Domnului" în cadrul Universității de Stat din Moldova, împreună cu istoricii Anatol Petrencu și Ion Negrei a organizat o expediție în arhipelagul Soloveţk, în Marea Albă, la Mănăstirea Soloveț. În urma acestei călătorii a rezultat filmul documentar „Prizonieri ai fericirii". Acesta a fost distins cu titlul de Laureat al Festivalului Internațional de Filme *Дніпро-cinema*, Dnepropetrovsk, Ucraina, în 2016.

Dl. Andrei, prin capitalul intelectual și erudiția pe care a acumulat-o, este omul potrivit de a reflecta lumea și societatea în schimbare. Trăim într-o lume în care suntem în permanentă schimbare, inițial a fost perioada de tranziție de după 1991, în care s-au produs schimbări sociale și politice. Acum suntem sub o altă provocare, cea a transformărilor tehnologice.

Încă pe atunci când lucra inginer la construirea şi producerea aparatelor radio într-un Birou Specializat de Construcţii la cea mai secretă Uzină Militară din Moldova - „Semnal", dlui Andrei Dumbrăveanu a înțeles că *„prin tehnologiile pe care le stăpâneşte; omul poate să-şi distrugă, leagănul, mediu care îl înconjoară şi îi dă viaţă, dacă nu deodată în câteva zile de război, atunci la sigur o poate face metodic, pas cu pas."* Așa s-a născut dragostea sa pentru natură, iar mai apoi a apărut interesul pentru tema ecologică.

Reflecțiile asupra schimbărilor tehnologice care duc după ele transformări sociale și psihologice a adus pe dlui Dumbrăveanu în a căuta puncte forte, acele pietre de fundament pe care oamenii s-ar putea sprijini pentru a trece prin aceste evoluții fără să-și piardă propriul sine, demnitatea de om și propria vocație. În acest sens, dlui Andrei spune într-un interviu: *„Chiar şi atunci când Omul va descoperi legi şi va crea tehnologii ca să depăşească gravitaţia, să dirijeze erupţiile vulcanice şi cutremurele de pământ, să producă stele artificiale el totuna va rămâne parte componentă a naturii – copilul lui Dumnezeu, Atotcreatorul celor văzute şi nevăzute."*

În acest elan a început un proiect, care încă este în derulare, cel de a realiza un film documentar despre Sf. Paisie Velicikovski, în care este pus în valoare omul și vocația sa spirituală, cea care le întregește pe toate.

În percepția noastră, dlui Andrei Dumbrăveanu este omul care unește trecutul cu prezentul, pentru a aduce șansa unui viitor mai bun, plin de valoare. Iar acest fapt o face printr-o gândire sistemică bazată pe principii științifice. Și deoarece toate acestea nu trebuiau să rămână inaccesibile pentru oameni, soarta l-a adus și în domeniul jurnalismului.